

Handläggare
Martin Anagrus
Telefon: 08-50819700**Till**
Farsta stadsdelsnämnd
2023-03-09

Strategi för ett mer jämställt och jämlikt nyttjande av stadens spontanidrottsytor

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen av förslag till strategi för ett mer jämställt och jämlikt nyttjande av stadens spontanidrottsytor.

Sammanfattning

På uppdrag av kommunfullmäktige har idrottsnämnden utarbetat ett förslag till strategi för stadens spontanidrottsytor. Syftet är att åstadkomma ett mer jämlikt och jämställt nyttjande av ytorna. Strategin ska vara vägledande både för de nämnder som planerar och bygger och för de som bedriver verksamhet. Den förutsätter att nämnderna samverkar. Fyra inriktningsområden föreslås: utveckling av anläggningar, verksamhet, information och kommunikation samt uppföljning. Avslutningsvis presenteras förslag till konkreta ansvarsområden och ansvarsfördelning mellan berörda nämnder.

Förvaltningen välkomnar en utveckling av stadens spontanidrottsytor. En strategi som fokuserar på ett mer jämställt och jämlikt nyttjande, med ett barnrättsperspektiv, är en viktig grund för detta utvecklingsarbete. Vi ser ett behov bland barn och unga av öppna aktiviteter för de grupper som inte redan är aktiva inom föreningslivet.

Förvaltningen ser parklekarna som en resurs i arbetet med att utveckla spontanidrott och att ”platsaktivera” spontanidrottsytor. Vi ser också en möjlighet att stadsdelsnämnderna införlivar strategin i sina lokala parkplaner i samband med att de uppdateras.

Vi önskar att idrottsnämnden pekas ut som ansvarig för samordning av de uppdrag i strategin som rör flera nämnder.

Bakgrund

I kommunfullmäktiges beslut om budget 2021 fick idrottsnämnden uppdraget att i samråd med berörda nämnder ta fram en strategi för stadens spontanidrottsytor som ökar antalet deltagande från de prioriterade grupperna¹ och skapar en mångfald av ytor för olika idrotter. I budget 2022 fick idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna i uppdrag att göra en översyn av spontanidrottsytorna med fokus på vad som kan tillföras platserna för att de ska bli mer attraktiva för flickor och kvinnor. I uppdraget ingick även att genomföra åtgärder.

Idrottsnämnden har nu presenterat ett förslag till strategi. I arbetet att ta fram förslaget har utbildningsförvaltningen, trafikkontoret, exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret samt Skärholmens och Norrmalms stadsdelsförvaltningar deltagit i en referensgrupp. De har också fått möjlighet att lämna synpunkter på ett första utkast. Vid inventeringen av spontanidrottsytor har samtliga stadsdelsförvaltningar bistått.

Under hösten 2021 genomfördes även dialog om spontanidrottsytor med tjejer i årskurs 9 för att stärka barnperspektivet och särskilt tjejers perspektiv. Ett större arbete med referensgrupper genomfördes 2019 där cirka 30 tjejer, 16-20 år, träffades vid flera tillfällen och diskuterade fysisk aktivitet. Deras tankar och åsikter har legat till grund för referensgruppens diskussioner i framtagandet av strategin. Under arbetsprocessen genomfördes även en mindre enkätundersökning om spontanidrottsytor med ungdomar med olika funktionsnedsättningar.

Kommunstyrelsen har remitterat förslaget till berörda facknämnder och tre stadsdelsnämnder, bland annat Farsta, för yttrande senast den 20 mars. Vid remitteringen har ansvarig rotel, stadsbyggnads- och idrottsroteln, kompletterat förslaget med ytterligare ett ansvarsområde – se vidare under *Remissen i sammanfattning* nedan.

Remissen i sammanfattning

Nyttjandet av stadens spontanidrottsytor är idag inte jämställt. Allra minst jämställt är det bland barn och ungdomar 7-19 år, alltså inom stadens prioriterade åldersgrupp vad gäller idrott och motion. Där är könsfördelningen 73 procent killar och 27 procent tjejer. Detta kan jämföras med föreningsidrotten, där könsfördelningen bland barn och ungdomar är cirka 60 procent killar och 40 procent tjejer.

---

¹ Stadens idrottspolitiska program definierar följande prioriterade grupper:

- ungdomar 13-20 år, särskilt flickor
- flickor 10-20 år med utländsk bakgrund
- personer med funktionsnedsättning från 7 år
- barn och ungdomar 10-20 år med låg socioekonomisk bakgrund

Den föreslagna strategin ska alltså leda till ett mer jämställt nyttjande av spontanidrottsytorna. Den ska också skapa en ökad mångfald av ytor för olika idrotter och motionsformer. Det förväntas bidra till att flickor och kvinnor får ökad möjlighet att ta plats i det offentliga rummet och till ökad jämlikhet i hälsa. Bland annat handlar det om att åstadkomma en mer jämställd fördelning av resurser, både vad gäller investeringar, drift och verksamheter.

För att nå önskad effekt bör målgruppernas behov, önskemål och förutsättningar styra ny- och reinvesteringar. Förslaget betonar särskilt verksamhetsperspektivet. I samtal med tonårstjejer framkommer också en tydlig önskan om organiserade aktiviteter och vuxennärvaro. Därför är det viktigt att staden arbetar aktivt med platsaktivering och samverkar om aktiviteter på ytorna.

Förslaget beskriver inledningsvis nuläget, med tillgången till ytor och hur de utnyttjas. Vidare beskrivs vilka anläggningar tjejer respektive killar vill att staden ska satsa på. Sedan presenteras de inriktningar som staden föreslås arbeta efter för att uppnå ett mer jämställt och jämlikt nyttjande av spontanidrottsytorna:

- *Utveckling av anläggningar* med vägledande exempel på hur staden kan arbeta med utformning, innovation och trygghetsfrågor.
- *Verksamhet* där vikten av platsaktivering, organiserad verksamhet och samverkan beskrivs.
- *Information och kommunikation* som betonar mötets betydelse och vikten av att arbeta med normer.
- *Uppföljning* som tar upp både generell löpande uppföljning och utvärdering av specifika anläggningar.

Prioriteringarna föreslås dels ligga på verksamhetsmässiga insatser som uppmuntrar tjejer att använda anläggningarna, dels på anläggningstyper som många tjejer nyttjar idag och sådana som de tycker att staden ska satsa på.

Strategin ska vara vägledande både för de nämnder som planerar och bygger och för de som bedriver verksamhet. Den föreslås omfatta idrottsnämnden, stadsdelsnämnderna, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, trafiknämnden, fastighetsnämnden, utbildningsnämnden och kulturnämnden. Alla berörda nämnder ska beskriva i sin verksamhetsplan hur de ska tillämpa strategin inom sina ansvarsområden. Dessa konkreta ansvarsområden beskrivs avslutningsvis. En eller oftast flera av ovanstående nämnder ska ansvara för

- att flickors/kvinnors önskemål särskilt beaktas vid investeringar i spontanidrottsytor samt att barnperspektivet och funktionshinderperspektivet beaktas
- att tillräckligt med yta avsätts för spontanidrott
- att utbudet av spontanidrottsytor motsvarar efterfrågan i så stor utsträckning som möjligt
- att verksamhetsperspektivet beaktas från tidigt skede genom samverkan med lokala aktörer, exempelvis skola, fritidsgård och föreningsliv
- drift av spontanidrottsanläggningar och att tillräckligt med medel avsätts så att anläggningarna kan hållas rena och snygga
- platsaktivering av spontanidrottsanläggningarna, i samverkan med relevanta aktörer
- att det finns öppna ledarledda aktiviteter för högstadie- och gymnasieungdomar inom varje stadsdelsnämndsområde
- att kommunicera kring anläggningar och verksamhet inom sitt ansvarsområde samt att begränsande normer synliggörs och förändras
- att spontanidrottsanläggningar, vid större ny- och reinvesteringar, utvärderas för att se om önskad effekt har uppnåtts
- att regelbundet undersöka nyttjandet av stadens spontanidrottsytor
- att regelbundet undersöka vad stockholmarna vill att staden ska satsa på för idrottsanläggningar.

Stadsdelsnämnderna har del i ansvaret inom alla dessa områden utom de två sista, där endast idrottsnämnden föreslås ansvara.

Till dessa ansvarsområden har stadsbyggnads- och idrottsroteln vid remitteringen lagt ytterligare ett, att skapa trygghet på och omkring spontanidrottsytor, med idrottsnämnden, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och fastighetsnämnden som ansvariga.

Den föreslagna strategin ska fungera som ett av flera verktyg för att nå det övergripande målet i det idrottspolitiska programmet, det vill säga att få fler stockholmare att bli fysiskt aktiva, med särskilt fokus på de prioriterade grupperna. Den ska även komplettera strategin för idrottsanläggningar, strategin för det rörliga friluftslivet och stadsdelsnämndernas lokala parkplaner.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsutveckling.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen välkomnar en utveckling av stadens spontanidrottsytor. En strategi som fokuserar på ett mer jämställt och jämlikt nyttjande, med ett barnrättsperspektiv, är en viktig grund för detta utvecklingsarbete.

I Farsta har vi sedan många år tillbaka arbetat med att utveckla verksamheter kring idrott och rörelse för barn och ungdomar. Utrymme för spontanidrott är prioriterat i våra parker och grönområden. I dagsläget genomförs många olika aktiviteter som kan betraktas vara ledarledd spontanidrott i samarbete med lokalt föreningsliv och fackförvaltningar. Bland annat gäller det öppna lovaktiviteter på idrottsytor både inomhus och utomhus, aktiviteter på parklekar och fritidsgårdar samt öppna idrottshallar för spontanidrott. Vi ser ett behov bland barn och unga av dessa öppna aktiviteter som ger möjlighet till rörelse och idrott. Aktiviteterna lockar också de grupper som inte redan är aktiva inom föreningslivet.

Förvaltningen ser parklekarna som en resurs i arbetet med att utveckla spontanidrott och att ”platsaktivera” spontanidrottsytor. Här finns ytor för spontanidrott och medarbetare som handhar lek- och idrottsmateriel samt ordnar olika former av aktiviteter.

Varje nämnd föreslås ange i sin verksamhetsplan hur man ska arbeta med sitt ansvar i denna strategi. Förvaltningen ser också en möjlighet att stadsdelsnämnderna införlivar strategin i sina lokala parkplaner i samband med att de uppdateras nästa gång.

För att lyckas med målsättningarna i strategin bedömer förvaltningen att det krävs resurser, samarbete och en tydlig organisation som följer upp arbetet. Det är svårt för stadsdelsnämnderna att inom befintlig budget axla ansvaret för vissa uppdrag i strategin. Det gäller till exempel uppdraget ”öppna ledarledda aktiviteter för högstadie- och gymnasieungdomar”, som skulle bli ett nytt uppdrag.

I slutet av strategin finns en lista med ansvarsområden och vilka nämnder som berörs, under rubriken Ansvar och uppdrag. För alla områden utom två är det flera nämnder som är utpekade tillsammans med stadsdelsnämnderna. Det hade varit önskvärt att förslagsvis idrottsnämnden skrivits in som huvudansvarig med ett ansvar att samordna och följa upp de olika uppdragen med övriga nämnder.

Förvaltningen saknar också ett ansvar och uppdrag: Vi skulle önska att idrottsnämnden fick uppdraget att årligen samordna en inventering av spontanidrottsytor och beskrivningen av dem på stadens webb. En sådan inventering gjordes 2022 och flera justeringar och tillägg fick göras på webben.

Förutom att föreslå uppdrag och åtgärder rymmer även dokumentet mycket fakta – prioriterade grupper, beskrivningar av stadens styrdokument, beskrivning av nyttjande idag och förklaringar av begrepp som jämställdhet, jämlikhet, barnrätt med mera. Allt är underbyggt med siffror och fakta från undersökningar av olika slag. Strategin blir därmed relativt omfattande.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Gunilla Ekstrand
Stadsdelsdirektör
Första stadsdelsförvaltning

Sara Wrethed
Avdelningschef
Första stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Idrottsnämndens förslag till strategi för ett mer jämställt och jämlikt nyttjande av stadens spontanidrottsytor
2. Stadsbyggnads- och idrottsrotelns tilläggsförslag

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Ekstrand, Stadsdelsdirektör	2023-02-17
Sara Wrethed, Avdelningschef	2023-02-17